

STRESZCZENIE

Formy dialogowe w polskich wideoblogach sportowych w świetle lingwistyki mediów

Celem rozprawy doktorskiej jest charakterystyka form dialogowych występujących w polskich wideoblogach prowadzonych przez dziennikarzy sportowych w serwisie YouTube. Analiza pozwala odpowiedzieć na główne pytanie badawcze, które brzmi: w jaki sposób formy dialogowe są wykorzystywane w polskich wideoblogach sportowych? Do pytań szczegółowych należą następujące: jakimi cechami wyróżnia się wideoblog rozpatrywany jako forma wypowiedzi medialnej?, jaka jest struktura dialogu w omawianych komunikatach?, czym charakteryzują się relacje nadawczo-odbiorcze w polskich wideoblogach sportowych?

Rozważania zaprezentowane w dysertacji to efekt analizy materiału badawczego składającego się ze 120 odcinków zaczerpniętych z 6 wideoblogów sportowych publikowanych w serwisie YouTube: „KOstyra SE”, „Prawda Futbolu”, „Prawda Siatki”, „Polsport — Michał Pol”, „Tomasz Cwiakała” i „Foot Truck”. Formy dialogowe występujące w tych materiałach audiowizualnych są ujmowane z punktu widzenia lingwistyki mediów. Wybór tej subdyscypliny jako podstawowej jest podyktowany głównie jej otwartością na różne sposoby opisu, wielonurtowością oraz wieloaspektowością ujęć. Z tego względu w analizie wykorzystano różne metody badawcze. Po pierwsze, do opisu wideobloga zastosowano koncepcję gatunku w formie kolekcji opracowaną przez Marię Wojtak. Po drugie, w omówieniu struktury dialogów uwzględniono lingwistykę tekstu, w tym rozważania m.in. Małgorzaty Kity, Magdaleny Ślawnickiej oraz Iwony Loewe. Po trzecie, w charakterystyce relacji nadawczo-odbiorczych w polskich wideoblogach sportowych odwołano się do pragmatyki językowej, w tym do podstawowych norm grzeczności językowej sformułowanych przez Paula Grice'a, Geoffreya Leecha i Małgorzatę Marcjanik.

Rozprawa składa się z ośmiu rozdziałów. Pierwszy z nich ma charakter metodologiczny i wprowadzający do treści zawartych w pracy. Wskazano w nim przedmiot, cel oraz poszczególne etapy analiz, a także zaprezentowano zastosowane metody badawcze i procedurę analityczną. W tej części przedstawiono także stan badań nad relacją między mediami a sportem

prowadzonych z perspektywy mediolingwistycznej, co jest istotne, mając na uwadze tematykę dysertacji. Ponadto scharakteryzowano zebrany materiał badawczy.

Trzy kolejne rozdziały, w których zawartość o charakterze teoretycznym łączy się z wnioskami własnymi, są skupione wokół takich słów kluczowych z punktu widzenia prowadzonych badań, jak: *dialog* (rozdział drugi), *nowe media*, *media społecznościowe*, *serwis społecznościowy* (rozdział trzeci), *blog*, *wideoblog* (rozdział czwarty). Rozdział drugi dotyczy rozważań skoncentrowanych wokół dialogu. Zwrócono w nim uwagę na wielość odpowiedzi na pytanie, czym jest dialog, w tym na interdyscyplinarność badań związanych z dialogiem i jego medialną odmianą (dialogiem medialnym). Uwzględniono przy tym źródła leksykograficzne, opracowania filozoficzne oraz literaturoznawcze, a także analizy dialogu poczynione dotąd przez polskich językoznawców. Przedstawiono również dwojaki rozumienie leksemu *dialog*: po pierwsze, jako formy podawczej i zamiennego zabierania głosu przez mówiącego oraz słuchającego, po drugie, jako spotkania, które jest ukierunkowane na budowanie relacji opartej na partnerstwie, współpracy i zrozumieniu.

Trzecia część pracy została poświęcona wątkom powiązanim z komunikacją nowomediálną. Na podstawie literatury przedmiotu zaprezentowano przemiany, jakie dokonały się od momentu zaistnienia mediów społecznościowych do współczesności. W osobnym podrozdziale scharakteryzowano YouTube stanowiący miejsce pochodzenia materiału analitycznego. Omówiono go jako serwis nietypowy, pełniący różne funkcje, zmieniający się pod wpływem rozwoju technologicznego. Ze względu na podejmowaną problematykę medialno-sportową, rozwinięto także takie zagadnienia, jak: aktualne miejsce dziennikarza sportowego w mediosferze, stopień oddziaływania mediów społecznościowych na pracę dziennikarską, migracje prezenterki w mediach audiowizualnych, aktywność dziennikarzy w blogosferze, zwłaszcza we wlogosferze.

Rozdział czwarty ukazuje ewolucję bloga od czasu opublikowania pierwszych jego form i postrzegania go jako pamiętnika internetowego do rozpowszechnienia jego audiowizualnej odmiany, czyli wideobloga. Takie rozważania — poparte kwerendą bibliograficzną uwzględniającą ujęcia literaturoznawcze, medioznawcze oraz językoznawcze — pozwalają na uwypuklenie hierarchii pojęć (blog i jego rodzaj: wideoblog), a także opisanie wloga będącego nową formą wypowiedzi medialnej.

Część piąta stanowi kontynuację rozważań zawartych w rozdziale czwartym. Na podstawie obserwacji polskich wideoblogów sportowych publikowanych przez dziennikarzy w serwisie YouTube zaprezentowano wideoblog jako gatunek w formie kolekcji. Mając na uwadze jego budowę hipertekstową, analizę podzielono na dwa etapy: pierwszy związany

z oglądem szerszym (wideoblog jako całość zbudowana ze strony głównej i strony z filmem), drugi z węższym (odcinek wideobloga). W tym fragmencie rozprawy szczególnie istotny jest sposób realizowania dialogowości w wideoblogu i sprawdzenie, jakie jego komponenty ułatwiają prowadzenie interakcji między internautami.

W badaniach form dialogowych występujących w sferze medialnej nie można pominąć składników tworzących sytuację komunikacyjną. Tej kwestii jest poświęcona część rozdziału szóstego, w której skupiono się na następujących elementach: uczestnikach (wyróżniając prowadzącego lub prowadzących wideoblog, gości oraz widzów), czasie i miejscu dialogu. Druga część rozdziału dotyczy analizy struktur dialogowych ujawniających się w wideoblogu sportowym na obu płaszczyznach komunikacyjnych (mikro- oraz makrosytuacyjnej), wpływających na przebieg wymiany. Wskazano do tego wzorce gatunkowe uobecniające się w badanej formie wypowiedzi, czyli wywiad, rozmowę medialną, komentarz, czat internetowy, dyskusję.

Wobec dwupłaszczyznowości komunikacji medialnej realizowanej na poziomie mikro-sytuacji (bezpośrednim porozumiewaniu się prowadzących rozmowę medialną) i makrosytuacji (pośredniej wymiany między medium a odbiorcą medialnym) rozdzielono w dysertacji pojęcia *partnerstwo* oraz *wspólnotowość* — pierwsze z nich w większym stopniu połączono z płaszczyzną mikro-sytuacyjną, a drugie z makrosytuacyjną. W rozdziale siódmym scharakteryzowano relację między uczestnikami dialogu w ramach mikro-sytuacji. Przedstawiono partnerstwo jako rodzaj kontaktu występujący w formach dialogowych w wideoblogu sportowym, który jest wzmacniany przez stosowanie zasad grzeczności językowej. Z kolei w rozdziale ósmym skoncentrowano się na czynnikach intensyfikujących wspólnotowość i budujących bliskość między wideoblogerami (dziennikarzami) oraz ich gośćmi a kibicami (widzami) podczas wymiany werbalnej prowadzonej za pośrednictwem wideobloga. Za elementy łączące rozmówców uznano: wspólne zainteresowania i wynikające z nich podobieństwo obszarów tematycznych oraz posługiwanie się środkami językowymi budującymi socjolekt grupy. Pracę wieńczy zakończenie prezentujące najistotniejsze wnioski płynące z analiz. W tej części zweryfikowano słuszność hipotez postawionych na początku badań.

Słowa kluczowe: dialog medialny, YouTube, media społecznościowe, audiowizualność, mediolingwistyka, sport w mediach, dziennikarstwo sportowe